

Lapunk példányonkénti árusításának teljes bevétele az aradi Kossuth-szoboré.

Tizenhatodik évfolyam, 234-ik szám.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VEDEKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos példát sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

nyúlár sora 60 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vácsok palotájában.
TELEFON-SZÁM: 257.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.
József főherceg-ut 23. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1901.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Staubert József.

Szombat, október 12.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vasárnapok: Ujságírók a parlamentben.**
- Tíz évi körtöm párbajvétségért.**
- A jezsuiták és a szabadkőművesek.**
- Az angol király korenázását visszavonták.**
- Az aradi jótékony négyzetek a Darányi-szobornál.**
- Polónyi Géza búcsúja.**
- Nagy vasuti szerencsétlenség.**
- A király Tizza Kálmán bukásáról.**
- A gróf Lónyay-pár válik.**
- A megtámadott mandátumok.**
- Letartóztatott évadéksikkasztó.**
- Pofon az előjáróság előtt.**
- Tárca: Osztó igazság.** Irta: Hajdu József.
- Regény-Csarnok: A karvalyek vére.** Irta: Theuriet André.

Ujságírók a parlamentben.

Arad, október 11.

A választások eredményéhez sok oldalról hozzászólt már a közvélemény. Az egyik részen örvendetes körülménynek tartják, hogy a szabadelvűpárt a választási küzdelmekből erősen, izmosan bontakozott ki, másrészen aggályoskodnak a nemzetiségiek sikerein, az agrárok térhódításán, vagy a néppárt megnövekedésén.

Es mindeme latolgatásaihoz a választási eredményeknek hozzáfűznek egy-egy kommentárt, melyek segélyével a magyar választóközönség politikai érzelmeire vonnak le következtetéseket a lapok.

A megfigyelők álláspontjára helyez-

kedvén, magunk is ráirányítjuk a politikai esélyek iránt érdeklődő körök figyelmét egy sajtósági jelenségre a választások statisztikájának.

Alig van hirlap a fővárosban, melynél egyik, vagy másik vezető publicista kerüllet után ne nézett volna a most lezajlott mandátum-szüret alatt. A képviselői öszszeférhetlenségről szóló törvény a nyilvánosság nevében való szókimondást mindez ideig nem tartja inkompatibilisnek a törvényhozói állással, s így fővárosi kollégáink egész joggal reflektálhattak nagy tömegben az új törvény által kiselejtezt bankárok és állami liferánsok örökségére, amit egyébként annál is könnyebben tehettek, mert hisz nevük lapjaik révén naponta szétmegy az ország minden részébe, s így ugyszólván sehosem „ismertelenek.”

Mégis, és itt kezdődik megfigyelésünk, a liberális lapok munkásai csaknem sorban elhullottak a csatatéren, míg a klerikális és agrárius hajlamu sajtó emberei mind egy szálíg dejutottak a parlamentbe.

A szabadelvűpárt egyik legerősebb organumánál a Pesti Hirlapnál mandátum nélkül maradt Kenedi Géza felelős szerkesztő és Légrady Károly laptulajdonos; az ugyancsak szabadelvű Pesti Naplónál elvesztette mandátumát Abrányi Kornél, a ki pedig a képviselőház egyik régi és tekintélyes tagja, továbbá Surányi József, a lap főmunkatársa. A Budapesti Napló

felelős szerkesztője: Braun Sándor nem jutott be a Házba, valamint kimaradt Dienes Márton is, aki pedig a valóban szabadelvű Egyetértést szerkeszti, mely lap a függetlenségi Kossuth-párt organuma is egyuttal. Elbukott rajta kívül ugyancsak az Egyetértés gárdájából Szathmári Mór, valamint a liberális irányban dolgozó hirlapírók közül Herczeg Ferenc, Kovács Dénes dr. és mások.

Ellenben bejutott a képviselőházba az Ugron-párti „Magyarország” minden tagja, aki csak mandátumra reflektált. Képviselő lett Holló Lajos a Magyarország főszerkesztője, Lovász Márton, a lap felelős szerkesztője, Bartha Miklós a lap főmunkatársa, és a közgazdasági rovatban dolgozó külső munkatársak egy egész sora. Mandátumot kaptak Baross János és Rubinek Gyula, mindketten az agrárius sajtó képviselői.

Onkéntelenül fölmerül ezek konstata-lása után a kérdés, hogy vajjon miért nem kellett a jó vidék választóközönségének a szabadelvű toll munkásai, és mi vonzotta szeretetükbe a nagyurak és papok érdekeit szolgáló hirlapírók csoportját éppen abban a választási campanyban, melyet minden külső befolyástól tisztának mondanak, és a szabadelvűség országos diadalának tekintenek?

A válasz nem kézen fekvő, s így nem is kategorikus. Jól kell ismernie a képvi-

TÁRCA.

Osztó igazság.

Irta: Hajdu József.

Ismerem a falumnak apraját, nagyját; látom jól minden sorsukat, bajukat, gondjukat. Igen jó tudásom szerint például a két egytestvér Hójtásnak most a legjobban fizetett a tengeri, a gyümölcs s mi másféle őszi idejű istenáldása is. Buzavetésük az idén is tizen-negy métermázsát adott holdankint, — a javából

Ellenben a mi tanyaasszonyunk, a nazarénus, csak a biblia vigasztaló szavaiban bizakodva sóhajtozza körül a levél nélkül silylődő oszupasz venyigéket, — melyekre bizony csak egy példának okáért, mutatványszámul adódott egy-két hitvány kis billeng. Nem lesz ott atyámfiai, egy kulacsra való borital se! Pedig kevéske kis szántóföldjén is könnyezve kapargatá ő annak idején a magnélküli üres kalászkokat. De azért hát csak reménykedő, tüdő nyugalommal emelé tekintetét a magas ragyogó égre, ahonnan száll alá minden áldás és jótétemény e porteké bűnös férgeire.

Ez jámbor, alázatos, haligatag ember; amazok istenkáromlo, elégedetlen náció.
Igy tudván a dolgokat, imhol bűnös gon-

dolatok fordulnak meg elmémben, nyomasztó, mindent behomályosító kétely nehezül rám, amldőn visszaemlékezvén, olvasom s följegyzéseket, melyeket Péter-Pál tájékan áhitatos, félték szavakkal róttam papírra, amit itt következik.

900. június.

Aggódva kelünk, aggódva fekszünk ilyenkor. A falut még köröskörül szökülő kalásztenger öleli; itt-ott már harsog a kasza a hamarán érő árpavetésekén, de az élet nagy része, különösen a tavaszi, még talpon áll. Még csak néhány nap és ölnkbe hull a teremő áldást adó jobb kezének ajándéka: a gazdag anyaföld termése, gyümölcse. Aggódva, félve kelünk így. Mert egy rövidke nap, egy kevéske köd, vagy egy bajterhes pár órai idő elkekeritheti a mostani örömmünk könyeit. Kényes az érő, a sárguló kalász; mintha tudná, érezné nagy becsét, mintha vágváná, követelné az ember féltő, aggódó becézgetését.

Hiszen így volt tavaly is. Ezer áldás mutatkozott a gazda évi nehéz munkáján, fáradozásán. Az ég is bizhatóan mosolygott a hullámzó kalásztengerre. Panasz nem volt, csak kérő, óhajtozó sóhaj: csak néhány napig tekintés még ránk, Uram, szelid, mosolygó szemekkel; csak most vedd javunkra még a magunkért s érted való küzdőkésünket. Igy fohászokdunk. — És jött éppen Péter-Pál előtt egy sebesen

zuhogó nyári eső, utána forró nyári nap. Szellő se szállt, kalász se mozdult; csöndesség volt messze nagy határon. És oda lett a fél számitás. Lett ocsu, csirkének való semmi mag; olyan, mint a korpa.

Most is úgy zarándokolunk tehát ki a földekre mindennap, mint a templomba. Vagy nem is úgy, mert oda jó, ha vasárnapon megy, aki mehet. De hajnali szürkületkor már igen-csak ott vagyunk a buzatáblák mellett, les-sük a ködöt, a mézharmatot, — hogy ne jöj-jön. Nézegetjük, sóhajtozunk s örvendezünk, ha azon állapotban van a kalász, ahogy tegnap este hagytuk, csak ami kicsit érettebb, sárgább. Kód, rozsdá, eső, rekkenő melegség, meg ki tudná mi más Isten csapásától remegünk. Es e tájt, mintha istenesebb volna a földes ember; mert fél és az égtől várja mindenét: örömet, kenyerét, boldogságát, szerencsésjét, — máskor pedig sokszor csak erre meg amarrával emlegeti Istene nevét. — Van aztán itt olyan is, aki mindig csak így emlegeti! aki soha nem ismerte a megelégedés boldogságát. Sőt talán kevesebb az, akinek ilyen áldott esztendőn is panasz ne üne a száján. Több is az ilyen panaszos ember bizonynyal. Mert drága kincs és nagy boldogság a megelégedés azért is, mivel ritka embernek tulajdon.

Tegnap hát ballagtam kifelé buzát látni. Csak úgy gyalogszerrel. Mert nincs itt messze földje senkinek se. Kicsiny a falu, nem na-

selőválasztások tarka színjátékát annak, ki e talány megfejtésére vállalkozik.

Nem is akarjuk ennél fogva föltétlenül a magunk hite mellé erőszakolni az igazságot, mikor azon véleményünknek adunk kifejezést, hogy a képviselőválasztások, legyenek azok bármennyire is mentesek a hivatalos beavatkozástól, *nem igaz kifejezés a nemzet politikai megnyilatkozásának.*

A nép, a nemzet zömét képező nagytömeg — mondjuk csak ki nyíltan — javarészeben nem is rendelkezik semmiféle politikai meggyőződéssel. Értjük politikailag megállapodott embernek azt, aki a maga meggyőződését minden befolyástól mentesíteni képes, úgy, hogy arra pillanatnyi előnyt ígérő külső okok hatással ne lehessenek.

A mi köznépünk dehogy van megállapodva politikailag: megy az után, aki *hatalommal, pénzzel vagy jelszavakkal* vezetni tudja.

A most lezajlott választások alatt annyira-amennyire szünetelt a „nép véleményének“ hatalmi és anyagi irányban való befolyásolása. A kir. Kuriának a megtámadott mandátumok feletti bíraskodása fogja megmutatni, hogy mekkora volt e pauza, és megvolt-e mindenütt. De nem szünetelt, sőt megnőtt, valódi óriássá fuvódott fel: *a jelszavak kultusza.*

A jelszavaknak, ezeknek a levegőben röpködő semmiknek pedig megvan az a sajátosságuk, hogy csak akkor hatnak, ha *ujak.*

Harmine esztendővel ezelőtt a szabadelvűség jelszavai ejtették lázba az országot. Ma, mikor úgy vagyunk a liberális-mussal, mint a mindennapos fácánpecsenyével: az agrárizmus miazmás slagvortjait nagyobb étvágygyal falja a nép.

A politikai és társadalmi izlés eme időnkint bekövetkező elfajulásának tudjuk be a magunk részéről azt, hogy a toll és a szó, vagyis a jelszavak leggyakorlottabb mesterei közül elhullottak a szabadelvű irány hívei, ellenben győzelmi jelvényekkel tértek vissza a fővárosba a reakció előkürtösei.

gyok a földek, és a határ közepén, lakunk; itt van a község. Tanyákat se igen csináltak künn, mert minek. A falu végéről is végigtékintheti, mindenki, mi kis földeskéje vagy.

A két Hójtás, a két egytestvér, már ott fitymálták a kalászokat. Utamba esett a földjük. Tudj a Mindenható, de én sohase voltam jó vélekedéssel felőlük. A nevük is olyan idegenforma; meg mindig is olyan elégedetlenek.

— Jól mutatkozik, jól? — szoltam feljűk tartva. — Nagyon! Azt az így meg amugy, aki ez meg az lakozik itt meg ott — mondja Gábor, az idősebb. Ott volt abban az Isten, meg némely szenteknek a neve is, de sűrűn. Szinte véték hallani is.

— Itt van, — mondja tovább, — nézze ezt a buzaszárat; megint tele van már ez rozsdával, aki ilyen amolyan . . . stb.

— Dehogy van, dehogy! Hiszen nem árt már az a szemnek, ha kerül is elvétve. Csak a levélben van itt-ott, de az se megy már a kalászra, ha ilyen érett a szalmája is — szoltam csendesen.

— Micsoda!? — szolt most a másik, Illés. Es kitépett arébb egy marék buzakalászt tövestül. — Hát ez mi?! Buza-e? Itt van, Isten a munkád ne! — Nézd meg mit csináltál! . . . Es az ég felé dobta a földmarkolt kalászokat.

— Ejnye Illés bátyám, ugyan, ugyan, hogy

Öt év mulva talán még jobban így lesz.

Csak attól félünk, hogy amíg most a liberális köntös alatt jutottak be a kormánypartba az ultramontán elemek: akkor már az igazi szabadelvűeknek az agrárizmus dominóját kell magukra ölteniök, ha helyet akarnak a gubernamentális partban.

* *

TÁVIRATOK.

Szerencsétlenség egy bányában.

Boroszló, okt. 11. Mint a „Schlesische Zeitung“ Kattowitzből jelenti, tegnap a Saturnus-bányában hat bányamunkást a leomló föld eltemetett. *Három életét vesztette, a többi súlyosan megsebesült.*

A dél-afrikai angol haderő.

London, okt. 11. Brodrick hadügyminiszter e hó 7-én sir Howard Vincent parlamenti taghoz levelet intézett, melyben azt mondja: Vagy 200,000 emberünk van 450 ágyuval Dél-Afrikában; több mint 100,000 embert Angliában kiképeznek. Ezért nem forognak fenn nehézségek arra nézve, hogy a hadakat a szükséges létszámban fentartsuk. Ha új erősítéseket kérnek, a legnagyobb gyorsasággal meg tudunk felelni ennek a kívánságnak. Ez idő szerint 69 különböző csapatot áll a harcmezőn, melyek mind teljesen fel vannak szerelve, havonként körülbelül 70,000 lovat visznek Dél-Afrikába.

Tíz évi börtön párbajvétségért.

(A bécsi halálos párbajhoz.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 11.

Részletesen megírtuk azt a szomorú kimenetelű bécsi pisztolypárbajt, melynek áldozata egy fiatal katonatiszt lett. Ismét aktuálisá vált így módon mint minden ilyen szerencsétlen eset után, a párbajnak szigorú megrendszabályozásának kérdése.

A párbajellenes mozgalmak vezetőinek véleménye az, hogy a párbajt csak oly módon lehetne korlátozni, ha a törvény teljes szigorát alkalmaznák a párbajozókra. Ez talán lankasz-

taná a párbaj-mániát minálunk Magyarországon, a hol a párbajozók pár napi államfogházzal bűnhődnek csak vétkükért.

De ime itt van Ausztria, ott nem államfogház, hanem *tíz évig terjedhető börtönnel* sújtják az illetőket s mégis napirenden vannak a páros viaskodások.

Van ezenkívül még egy érdekes mozzanata ennek a bécsi párbajnak. Egy polgár egy katonatiszttal állt szemben. A véletlen úgy akarta, hogy a polgár ember golyója sebezte halálra a tisztet. Ezért el fogják ítélni esetleg *tíz évi börtönre.*

Mi történt volna azonban, ha a katonatiszt lövi le a civilt? A tisztet is hasonló büntetés érte volna-e? Nem. *Ő büntetlen marad*, mert a kinek arany kardbojt lóg az oldalán, annak kötelessége a sértésért helyt állni, ha pedig őt sértik, fegyveresen kell azt megtorolni. Így kívánja azt a katonai regula.

Ha a tiszt ezt elmulasztja, becsstelen lesz. Megfosztják rangjától, elveszik a kardját és uniformisát.

Hol van tehát itt az igazság? A civil tíz év börtönt kap. A katonának pedig muszáj verekedni. Ily körülmények között tehát csak álom a párbaj megszüntetése. Egy olyan államban, a hol két ilyen ellentétes törvény létezhetik egy és ugyanazon dologról, ott a párbajellenes akció merő képtelenség. Ezt a két ellentétes felfogást kellene előbb összhangzásba hozni, azután lehetne beszélni a továbbiakról.

Ott van továbbá az örök frázis, a társadalmi kényszer, a mely a párbajoknak melegágya. Ezt kellene első sorban kiirtani. Hány ember van, a ki szívesebben nem párbajozna, ha az a téves nézet nem uralkodna, hogy erkölcsi élete forog kockán a kihívás megtagadása esetén.

Ausztriában tíz évi börtönnel büntetik a párbajozót, ellenben pénzbüntetéssel sújtják a becsületsértőt.

Nálunk a párbajozót államfogházzal, a becsületsértőt szintén pénzbüntetéssel vagy enyhe fogházzal sújtják.

Itt rejlik tehát főleg a hiba. A törvény hibás első sorban. Szigorú börtönbüntetéssel kellene mindazokat büntetni, kik a más becsületében gázolnak és fegyházba vetni a párbajozókat

tehet már ilyet! — Es hallgatva mentem tovább az utamon.

Nem sokára utólért a tanyaszomszédunk, a nazarénus. Mert alig-alig léptem, csak úgy lassan, némán, sokakat gondolva.

— Bolond az a két ember egészen, — mondom neki.

— Ah! Istentelenek! Nem is érdemes velük szót váltani, Pedig késik az Isten, de nem felejt. Más ember nem győz elég hálát adni a jó Teremtőnek, hogy így pártját fogta, ami kis valamicskét összekuporgattunk. Azok meg szidnak mindent, mint a bokrot; akár jó, akár rossz világ van. Pedig jobb volna; ha az égre néznének: hogy csak így maradna mán az idő, legalább egy pár napig. Hogy egy kicsit összeszedhetnénk magunkat a tavalyi, meg azelőtti nehéz esztendők után. Mert akkor megpróbált minket az Isten. De rossz az emberek, uram, és hitetlenek! Hej csak most vigyáznának a Teremtő! Csak most fordítsa felénk az ő orcáját — de meg mindig!

— Fordítsa bizony — nyugodtam meg erre a beszédre. Betértem aztán a mesgyén, a magam csinálta csapásra. Mentem-mentem be messzire, ahol se kocsizaj, se emberi hang nem hallott. Körülem hullámozó, ringó kalásztenger. Nem sárga még mint a folyó szín-arany, de szőke, lágyszínű, mint a Tisza vize. Ilyen az egész messzeség: szőke mindenütt, addig, ahol az ég szelid kéksége összelelkezik a kerek látóhatárral. A teljes fonséges egyfor-

maságot csak itt ott szakítja meg egy-egy kukoricatábla haragos zöldje, vagy egy magános ákác gömbölyű koronája. A messzevirító pipacsvirág tulnan is idepiroslik: szőke lány hajában piros rózsza, kékvirág — buzavirág . . . olyan ez. Piros rózsza, szőke lány. —

A távolabb hagyott falu körvonalai elmosódottak, mert nincs még nagyon világos. Olyan sejtésszerű, homályos látás esik csak a páratelt, harmatozó levegőn át. A keleti ég alját azonban már bepirosította a közelegő hajnal, a kelő nap előre küldött bibora, de nem nagy darabon; mert odább a város felé lilás ködök, szürke reggeli levegő húzódik. Főntebb kevés fellegecske, néhány puha báránnyelű keleti perme pirul a nap rávetődő sugárkévéitől. Mozdulatlanul azok is.

Semmi zaj, semmi nesz, semmi mozdulat; hallgat minden odafent. Talán még a fecske a pacsirta is ül, vagy az is átálja zavarni e megható némaságot: a hallgatag hajnal fénylő születését. Csöndesség . . . Es áhitat . . . Erzem rajtam való elhatalmasodását; megremegteti minden tagomat. Mintha csupa lélek, csupa szívvel válna valóim. Mintha nem érezném testiséget; csupa sugár, csupa tűz, hajnali bibor, szépség, gyönyörűség és imádat minden — mindenütt.

Igy állok mozdulat és gondolat nélkül, csak a lelkelem, a szemem sugára szállt át a téres messze határon. Hallgatom a csöndet, a beszéd nélküli némaságot. S jutván eszembe a mai két

Az Aradi Közlöny minden előfizetője 3000 koronára biztosítva van balesetből eredő halál vagy rokkantság ellen mindaddig, amíg előfizetése tart.

is. Akkor fehér holló számba menne a bécsihez hasonló tragikus eset. Mert ha a sértett tudná, hogy a törvény megtorolja a sértést, akkor ő se vérrel igyekeznék azt lemosni, hanem a bírák bölcs belátására bizná azt. Addig azonban, míg ez a törvény nincs reformálva, addig hiába a párbajellenes liga.

Anglia van olyan lovagias nemzet, mint mi és egy évszázad óta mégis *születel a párbaj*. Történik pedig ez azért, mert úgy tisztnek, mint polgárembernek a legszigorubb büntetés terhe alatt *tilos párbajoznia*. A becsületsértőket pedig a törvény teljes szigorral üldözi.

Egy ügyvéd.

A jezsuiták és a szabadkőművesek.

(Polémia a szabadkőműves-szertartásokról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 11.

Két fővárosi napilapban érdekes polémia indult meg azokról a ceremóniákról, amelyeket a szabadkőművesek egy-egy új páholytag felavatásánál állítólag követnek. Jóllehet a vitatkozásban nem egyenrangú fegyverekkel küzd a két újság, a szóharc annyiban mégis érdekes, hogy az a nemtelen fegyver, amelyeket a klerikális Alkotmány a vitatkozásba vitt a szabadkőművesek ellen, — visszafelé készül elsültni s *lefogja rántani a leplet a jezsuita-rend üzeméről*, melyet ugyanazon forrás, melyből az A—ny a szabadkőművesek ellen merített, a világ legrejtelmesebb és legfélelmetesebb titkos szövetségének nevez.

Az érdekes polémia kiinduló pontját az Alkotmány egy tárcája képezi, melyben a jezsuita újság valóságos pellengére akarja állítani a szabadkőművesség intézményét. A tárcacikkre a Magyar Szó mai száma válaszol s válaszában, kimutatván azokat az intenciókat, amelyek a jezsuita-lapot cikke megírásában vezették, leleplezésszerűen ír a jezsuitákról s legközebb ugyanolyan cikk közlését helyezi kilátásba, amelyet az Alkotmány a szabadkőművesekről irt:

Az A—ny cikke így szól:

emberem, csak úgy gondolatban sóhajtom: szálljon Uram a te végtelen irgalmasságod és elnéző bocsánatod ama két emberre; és jusson el hozzád, hallgasd meg emennek tiszta imáját, kegyelmességed és áldásodért esdő szavát. Hallgasd meg Uram!

— Így szállok hozzád a lélek szárnyain, ha De ne nézz az én gyalóságomra Istenem, követőleg egyben vétkezem is ellened, mert: Ambár feléd tárom ki karomat és körülölelem eged, földed, a hajnal csókolta végtelenséget, — mégis . . .

Mégis bűnös gondolattal kérdelem: melyik a szebb? Az ég? A föld? — Melyik? A buza, a buzavirág?

— Aztán teliszedem a két kezemet buzavirággal, piros pipacsvirággal. És nem tapogatok, nem simogatok meg akkor hajnalon egyetlen buzafejet sem.

Olvasom ezt most és tudván a dolgokat, nagy sötét boruság száll az én lelkemre, mert; gyöngye az én hitem . . .

De imé esteledik.

Kutató elmével, merevült látással bámulok az ablakon át a sötétre hanyatló őszi szürkületbe. Nagy messzeségben a keleti ég alján már egy fel-fel villanó csillag küzd a tűnedező világossággal, mint hit fényessége a kétely homályával.

A szabadkőművesség egy nemzetközi titkos, világszövetség. Tagjai bármily nemzetiséghez tartozzanak is, testvéreknek tekintik egymást, közös céljuk elérésére közösen megbeszélt eszközöket használnak és mindenben kölcsönösen támogatják egymást. A kölcsönös támogatás, általános szövetség és közös cél dacára több titkos felekezetre, úgynevezett ritusra oszlanak, így york ritus, francia ritus régi skót ritus stb. E ritusok szertartásai többé-kevésbé eltérnek egymástól, de a főbb szertartások lényegileg megegyezők. Így van ez a felavatási ceremóniával is.

A belépni szándékozónak ebéli szándékát minden ritus szerint először is azon páholy tudomására hozzák, amelynek tagjai közé óhajt felvétetni. Miután a páholy tagjai a belépni szándékozót az ő szempontjukból kifogástalannak találták, kitűzik számára a felavatás napját.

A jelzett napon a belépni óhajtót valamely elötte teljesen ismeretlen testvér a páholyépület egy félreeső szobájába vezet, ahol egy pár percig egyedül marad. Ekkor *elszednek tőle minden éretárgyat*, pénzt, órát, gyűrűt, nyaktűt stb. *meztelenné teszik a jobb térdét, ellének a bal felét* és letaposák cipője balsarkát. Ez utóbbit állítólag a jezsuiták hozták volna be!?

Az értéktárgyak elvétele a szegénységre, az említett részek megmeztelenítése a tisztaságra, a letaposott cipősarok loyolai szt. Ignácra figyelmezteti a belépőt, aki Pampeunál az egyik lábára megbesesült. Ezek után az ujoncot az „elmékedés kamarájába” vezetik bekötött szemmel, ahol addig kell maradnia, amíg háromszori kopogást hall. A kopogásra leveszi szeméről a kötélket és a fekete szövettel bevont falakon különféle felírásokat lát; a többi között:

— Ha hiu kíváncsiság hozott ide, távozzál innét.

— Ha aggályaid vannak arra nézve, hogy tévedéseidről felvilágosítást nyersz, nincs célja idejövotednek.

— Ha adsz az emberek közötti különbségre, úgy távozz innét, mert itt ilyen különbség ismeretlen.

A jelölt bevezetője és a páholy szék-mestere egy darabig beszélgetnek egymással, ennek végeztével a jelentkezőt *nyakára kötött zsinórnál fogva*, ujonnan bekötött szemekkel a testvérek gyülekezetébe vezetik, ahol a kísérelője kardot szegez mellének. Itt kérdést intéznek hozzá, mi célból jött, mire ő azt válaszolja, hogy a szabadkőművesség titkaiba való beavatás óhaja vezette közéjük. Erre, hogy tévedésbe ejtsék, kivezetik és rögtön visszahozzák. Most egy szegletes, papirossal bevont rámat hoznak, aminőt a cirkusz lovasok használnak. A rámat két testvér feltartja, mire a bevezető kérdezi a páholymentertől:

— Mit csináljunk ezzel a profánnal.

— A pokolba kell zárni, hangzik a válasz.

Amire két markos testvér a jámbor jelentkezőt megragadja és a kifeszített papirlapon keresztül két másik testvér izmos karjaiba hajtja. A mostanáig nyitva állott eső ajtó nagy robajjal lezuhan és a szegény ujonc azt képzeleli, hogy valami föld alatti tömlőbe került. Miután egy darabig siri osend uralkodott, a páholymenter erős kalapács ütést tesz, mire a jelentkezőt a páholy második elöljárója mellé letérdeltetik, több kérdést intéznek hozzá és kioktatják őt a szövetség iránti kötelesegeiről. Utána italt nyujtanak neki, azon hozzátevéssel, hogy az változzék át méreggá, hogy ha neki — a jelöltnek, — áruló szándéka van. A serleg két részre osztott, egyik részében a keserű, a másikban édes víz van. Amint az ujonc a serleget a szájára emeli, a következő fogadást teszi:

— Kötelezem magamat, hogy a szabadkőművesség előirt szabályait szigorúan és lelkiismeretesen meg fogom tartani, ha pedig valamikor megszegném az eskümet, orre a kitérő az édes vizet tartja ajkaihoz, — úgy beleegyezem, hogy ezen ital édessége keserűséggé és üdvös hatása méreggá változzék.

Ez utóbbi szavaknál a keserű részből itatnak vele.

Ezen komikus italozás után a páholymenter nagy hangon kiáltja:

— Mit látok? Mit jelentsen arcod hirtelen elváltozása? Lelkiismereted bünteti szavaid hazugságát? Az édes ital keserűvé lett? Ki a hivatallannal!! A fogadás csak próba volt, a valódi eskü csak később jön.

A felvétetni óhajtót ezen kemény rendutasítások végeztével összetörtött székek — számerlik — és egyéb fadarabokon keresztül háromszor körülvetik a teremben mindig bekötött szemmel. A komikus botorkálás után meghagyják neki, hogy hágjon fel a végtelen létrára *s vesse le magát róla*. A szegény áldozat képzeleli, hogy magasan van, tulajdonképpen pedig alig 1—2 lábnyi magasságról ugrik le úgy, hogy semmi baja sem eshetik. Ezt a megpróbáltatást nagy láрма kíséri, mert a testvérek *fájdalomkiáltásokban törnek ki* és szakadatlan kalapálnak a kezeikben levő rendi jelvényekkel.

A következő próba abból áll, hogy az ujoncnak tüzőn kell keresztü mennie, amelyet bűvészzel állítólag ártalmatlanná tesznek. Ugyanekkor egy kis kardszurást is kap az egyik karján, ami alatt azt hiszi, hogy sok vért veszített, mert egyik testvér ügyesen utánozza a kiszökkenő vér bugyborékolását. Végre kivont kardokkal állják körül, amelyekre ő selyemszálat feszít. A legvégén a páholy két oszlopa közé vezetik s a jelenlévő testvérek kardokat szegeznek mellének. A szék-mester most felbontja szemkötelékét anélkül, hogy levonná. A testvérek valamelyike nagy világosságot terjesztő lámpát tart eléje és a páholymenter kérde:

— Testvér, első felügyelő, méltónak tartod-e a jelentkezőt arra, hogy a társaságunkhoz tartozzék?

— Igen, hangzik a válasz.

— Mit kívánsz neki? Világosságot. Legyen hát világosság!

Ezen rövid párbeszéd végeztével a páholymenter háromszor az előtte lévő asztalra üt, amire a szemkötelék leesik és az elkinzött jelentkező megpillantja a világosságot. E világosság a szabadkőművesség felvilágosítását jelenti. A kivont kardokat a testvérek leeresztik a jelentkező a páholy oltárához térdel, a páholymenter pedig a következőket mondja:

— A világmindenség nagy építőmesterének nevében és a rám ruházott hatalom erejénél fogva ezen páholy szabadkőműves-inasává és tagjává avatlak.

A kardpengére való háromszori kalapácsütés után a páholymenter felemeli az új testvért, fehér bárány-börkötényt köt a derekára és átnyújt neki két pár fehér keztyűt. Egyet neki, egyet pedig az általa tisztelt hölgy számára. A keztyű átadásával a felavatás véget ért. Az ujonnan belépettet valamennyien mint testvért üdvözlük.

A magasabb fokokra való előlépés is a felavatáshoz hasonló módok között történik. Ilyen naiv komédiákhoz kötik magukat azok, akik a katolikus egyház komoly és jelentőségteljes szertartásait piaci cinizmussal gunyolják és fenséges tanait szentségtörő vakmerőséggel támadják.

A klerikális újság nevetséges és képtelen közlése folytán a „Magyar Szó” egyik munkatársa meginterwiewolta a magyarországi szabadkőművesek egyik vezető emberét, aki többek között ezeket mondta:

— Olvastam az Alkotmány cikkét és mosolyogtam rajta. Klerikális lapok feltűnő móhossággal kutatgatják a szabadkőművesség titkait. Kárba veszett fáradság, mert a szabadkőművességnek nincsenek titkai. A ritusa, amely évezredek hagyományokból alakult ki, nincs odadobva a köztudomásnak, de azért mégsem misztérium, arról pedig, hogy olyan *otromba és ieléstelen* misztériuma lenne, mint amilyenek az A—ny festi, szó sem lehet. Csupán annyi diszkréciót gyakorol, amennyit például egy katolikus szerze-

tesrend tagjai a maguk klastromában történő dolgokról.

Itt elmondja a szabadkőműves, hogy egy *Heckethorn* nevű angol író, kinek könyvéből az A—ny cikkét kiollózták, tényleg megírta a szabadkőművessé avatás lefolyását. Az író előszavában beismeri, hogy szabadkőműves nem volt soha, mégis úgy ír a szövetségről, mintha egész életét a páholyokban töltötte volna.

— Ajánlom az Alkotmánynak — így hangzik tovább a nyilatkozat — *nyomassa le ugyancsak Heckethorn könyvéből azt a fejezetet, amely a jezsuitákról szól.* Heckethorn ugyanis a leghalározottabban állítja, hogy a jezsuiták rendje is titkos szövetség, még pedig a világ legrejtelmesebb, legfélelmezőbb szövetsége. Le is írja a jezsuitává avatás titkos rituáléjának minden részletét. Van e rituáléknak olyan részlete is, amely jóval bizarrabb, szinpadiasabb és isléstelenebb, mint az, amit az A—ny a szabadkőművessé avatásról feljegyez.

A M. Szó most kilátásba helyezi, hogy a Heckethorn könyvéből le fogja nyomtatni a jezsuitákról szóló cikket.

Ennél méltóbb feleletet a jezsuita-ujsnak nem lehet adni.

Az angol király koronázását visszavonták.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 11.

Berlini beavatott körökben rendkívül megdöbbenést keltett egy hír, amely ma érkezett Londonból s amely szerint a jövő év május havára tervezett angol koronázó ünnepet már most *elhalasztották.* Sőt mi több, a *koronázásra való minden készülődést beszüntették.*

Ez az intézkedés annál feltűnőbb, mert alig egy hete, hogy a koronázó ünnepre való meghívókat küldték az angol és skót arisztokráciának és az összes gyarmatoknak. Az arisztokráciának szóló meghívókban arra kérték a meghívottakat, hogy a koronázáson régi kelta és angolszász viseletben jelenjenek meg és vegyenek részt a koronázó diszmenetben. A gyarmatoktól pedig azt kívánják, hogy a menetben mindegyik a maga különleges szimbolumaival és jellemző etnográfiai objektumaival jelenjen meg.

Ilyen körülmények között még nevezetesebb a meghívók visszavonása és a készülődések beszüntetése. A megdöbbenő rendelkezésnek oka, hogy *Edwárd angol királyon rákbetegséget konstataáltak.*

Mikor pár nappal ezelőtt az angol király hirtelen megbetegedésének híre terjedt el és orvosokat hívtak az aberdeeni kastélyba, a hivatalosan kiadott bulletinek azt jelentették, hogy a király kissé meghült, de a meghülés következményei hamarosan el fognak múlni. Azóta a királyi kastélyból semmi hír sem került nyilvánosságra.

Tegnap azután egy híres angol sebésztanárt hívtak az udvarhoz. Meghívásának híre a beavatott berlini körökben is konsternációt keltett. Az aggodalmakat igazolta a ma érkezett londoni hír, mely szerint a koronázási meghívókat Edward király rákbaja miatt visszavonták.

A hír annál megdöbbenőbb, mert tudlevő, hogy *Albert* herceg, *Viktória* királynő férje, *Edwárd* király atyja, szintén rákbetegségben halt meg. Ebben pusztult el nagybátyja, *Albany* herceg, nővére, *Viktória* özvegy német császárné és öccse, *Alfréd*, a szász-köburg-góthai herceg is.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szombat: *Edes otthon*, bohózat. (Páros bérlet.)
Vasárnap: *Délután: Bolondok grófja*, bohózat.
Este: *Vöröshaju*, népszínmű. (Páratlan bérlet.)

Édes otthon.

— Bemutató előadás. —

Nagyon kitaposott országuton halad Valabregue az „Édes otthon” szerzője. Vigjátékában fiatal házások féltékenységből összecivakodnak, a fiatal asszonyok haza mennek szülőikhez, a férfiek pedig képzeleti szeretőkkel kigyógyítják feleségeiket és helyreáll ismét a béke.

A francia eszprít száz és százféle alakban tárgyalta már ezt a kopott témát és mindannyiszor megtalálni bennük azt a csöpp ujságot, mely elég ingerrel bír a közönségre, hogy kellemesen szórakozzék.

Az ilyféle darabok előadása feltétlenül megkívánja a gyors tempót, a színészek elegáns felépését és tetszetős, izléses kiállítását. Vidéki színpadon persze ezen igényekben mérsékletet kell tartani, de a művezetőség ezen licenciát tülhajtani nem lehet jogosult.

A kiállítás dolgában oly szegénységet és nem törődömséget tapasztaltunk, melyet eléggé megróni nem lehet. Az első felvonás Bonneval egy gazdag ember lakásán játszik, a ki lányainak egyenkint 200 ezer frank hozományt ad. Ilyen ember nem lakik repedezett, piszkos, kopott szobában és butorait bizonyára nem szerzte be a vásártéren kereskedő öszeresektől, vagy holmi licitáción. A személyzet pedig, különösen a férfiak, előkelő párisi urak, valógottabb ruhákban járnak és nem járkálnak uti vagy vadász ruhákban a boulevardokon. Fellépésük sem félszeg vagy falusi.

A külsőségekben ezen a fogyatkozások erősen szembe tűntek és nagyban rontják a hatást. Premiéreknél pedig erre nagy gongot kell fordítani. Lám a Magyar Színház vezetésében az ilyesmire van gondja az igazgatóságnak, nálunk persze éppen ennél fogva nem jut semmi.

A mi a szereplők játékát illeti, az ugyan olyan méretű, mint a kiállítás. *László* monoton volt, nem volt színe a hanghordozásnak, nem volt melegsége a szónak, nyomtalanul veszett el minden szava. A beszédet élénkíti a kézmozdulat, ezt *László* nem akarja belátni, mert különben nem temetné el kezeit folyton a kabát, a mellény, vagy a nadrágzsebben és nem gestikulálna velük bent a zsebben. *Giréth* sem mozog elegánsan a színpadon. A kézben tartott cilinder akadályoz a mozdulatokban és a nagy kalappal folyton gestikulálni nem elegáns, de technikai szempontból is nagyon ügyetlennek látszik. *Nemes* és *Mezei* e tekintetben sokkal ügyesebbek voltak.

A hölgyek már jobban alkalmazkodtak szerepükhöz. *Angyal* Ilka és *Menszáros* Margit játéka élénkebb volt, de mindkettőnél megesezt az, hogy egy-két helyen közönyösen várják, a míg a színen levők szerepeiket elmondják, nem érdeklődnek a színpadon történők iránt és a közönséget nézik ez alatt. Ez hiba, mert ezzel úgy tüntetik fel a dolgot, mintha csak az ő szerepükkel törödnének csupán és a többihez semmi közük sem volna. *Bácsné* és *Komlósi* Ilonka jók voltak. Új volt *Gajda* Ilonka, a ki a karból kiemelkedve, a szobaleány szerepét játszotta ügyesen. *Carolus*.

* **A vasárnapi előadások.** *Jókai* Mór bohózata, *A bolondok grófja* kerül színpadra vasárnap délután, este pedig *Lukácsy* Sándor népszínműve, *A vereshaju*. *Veréb* Jankót *Polgár* játsza, kinek ez ép oly jó alakítása, mint *Arkosy*nak *Andris*. *Bácsné*, *Kalocsa* Róza, *Komlósi*, *Mányai* Aranka, *Vidor* Laura, *Menszáros* Margit, *Tolnainé*, *Mezei*, *Giréth*, *Nemes* játszik a többi nagyobb szerepeket.

* **A cirkuszélet** a jövő hét operetudon-ága ma került először színpadunkra. Ma volt belőle a személyzetnek első színpadi próbája. Ebben a darabban mutatkozik be *Haidt* Margit.

* **Szathmáry** Arpad utóda. A budapesti Víg-színház nagy veszteséget szenvedett *Szathmáry* Arpad halálával, aki nevét számos sikere révén tette ott emlékezetessé. Most, mint a kolozsvári *Ujság* írja, az elhunyt művész helyébe *Gyöngyi* Izsót fogják visszahívni, aki tudvalevőleg a

Víg-színházról szerződött át rövid időre Kolozsvárra.

* **A színházi püsszegés.** A londoni színházi körökben nagy vitaközvetés folyik. Néhány színházgató észrevette ugyanis, hogy premiérek alkalmával rendszeresen szervezett társaság működik s a közönséget püsszegéssel akarja a darab ellen hangolni. A színházgatók most azt kívánják, hogy a közönségnek egyszer és mindenkorra tiltsák meg a színházban a püsszegést. Természetesen hogy sokan megvédik a közönséget s arra az álláspontra helyezkednek, hogy ha szabad tetszését nyilvánítani, miért ne szabadna a nem tetszésnek is kifejezést adni? Viszont azt mindenki helyteleníti, hogy rendszeresen szervezett püsszegők csoportja működjék s esetleg egy-egy szerzőt mindenáron megbuktasson.

Az aradi jótékony nőegyletek a Darányi-szobornál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 11.

A Darányi-szobor bizottsága a múlt héten tartott nagygyűlésén elhatározta, hogy *Darányi* János dr. szobrának október hó 27-én leendő leleplezési ünnepére meghívja az összes aradi jótékony nőegyleteket, mint amelyeknek célja és működése folytatását képezi azon munkának, melyet *Darányi* János dr. a humanizmus jegyében kifejtett.

A szobor-bizottság eme határozata folytán *Urbán* Ivánné, mint az aradi polgári jótékony nőegylet védasszonya, értekezletre hívta össze ma délután a vármegyeház földszinti kistermébe az aradi öt jótékony nőegylet tagjait, hogy együttesen beszéljék meg ama módozatokat, amelyek szerint az egyletek a leleplezési ünnepségen résztvesznek. A főispánné kezdeményezése élénk pártfogásra talált, a jótékony nőegyletek tagjai a zivatáros, esős idő dacára megtöltötték a megyeháza tanácskozó termét, amely ma a száraz hivatali referádák helyett, kedvesebb beszélgetéseket hallgatott.

Az értekezlet referense *Kovács* Vince volt. Ő vázolta a megjelentek előtt a közös tanácskozás céljait, majd *Tedeschi* Viktorral és *Dálnoki* Nagy Lajos alispánnal együtt javaslatot tettek arra, hogy a jótékony egyesületek milyen módon veszik ki részüket a szobor leleplezése alkalmával abból a kegyeletből, melylyel Arad közönsége *Darányi* János dr. emlékének adózik.

Az értekezlet egyhanguan kimondta, hogy a szobor leleplezési ünnepségben testületileg részt vesz s a maga részéről is kifejezést ad kegyelet-érzésének. A maga részéről is maradó emléket akar állítani a nagy emberbarátnak, olyat, amely az idők végtelenségig hirdesse, hogy az a humanizmus, mely *Darányi* János dr.-t nagygyá tette, őszinte halála és kegyeletes emlékezésre kötelezte a nő-egyleteket is.

Elhatározták, hogy a szobor talapzatára érc-koszorút helyeznek, félig cser-, félig babérlevelekből fonva, s annak ércszalagjába beöntetik a leleplezés napját s az öt jótékony-egylet címét a következő felmondattal alá:

Darányi János dr., a kiváló emberbarát emlékének hálás kegyeletük jeléül.

Arad, 1901. október 27.

A leleplezési ünnepélyen a nő-egyletek tagjai testületileg jelennek meg *Urbán* Ivánné vezetése alatt. Ha az érckoszoru az idő rövidsége miatt a leleplezés napjára nem készülhetne el, úgy a szobor avatáskor ideiglenesen érckoszorút helyeznek a talapzatra. A koszoru költségeit, melyek előreláthatólag 400—500 koronát tesznek ki, a kegyeletes célra való te-

kintettel az egyletek pénztáraikból közösen fedezik.

Miután az értekezlet a programot és a részleteket így megállapította, *Leitner* Ernő dr. köszönetet mondott *Urbán* Ivánnának a mozgalom megindításáért s a gyűlés egybehívásáért, befejeződött a tanácskozás, melyben *Urbán* Ivánné elnöklése alatt a következők vettek részt:

Abrai Lajosné, Boros Bériné, Boros Jusztin, Fischer Irén, Hegedüs Lászlóné, Heinrich Sándorné, Hudetz Ferencné, Hajek Rezsóné, Issekutz László dr. né, Kádas Kálmánné, Keller Izsoné, Lamberger Lajosné, Leopold Zsigmondné, Lusztig Arminné, Mayer Miksáné, Neuman Dánielné, Tagányi Gusztávné, Walder Gyuláné és Wallfisch Arminné urnök, továbbá Dálnoki-Nagy Lajos, Tedeschi Viktor, Leitner Ernő dr., Kilényi János, Parecz Béla dr., Kovács Vince és Hatos Dezső.

Nagy vasuti szerencsétlenség.

(Egy halálos, nyolc súlyos sérülés.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 11.

Még alig ocsudtunk fel a romániai vasuti katasztrófából, már ismét újabb vasuti szerencsétlenségről ad hirt a táviró.

Szerencse a szerencsétlenségben, hogy az eset tehervonatokkal történt, mert ha azok személyeket szállítanak, úgy a mai nap ismét vérrel lenne beírva a vasuti szerencsétlenségek krónikájában.

Igy is egy emberélet, és 12 vasuti kocsi esett a szerencsétlenség áldozatául, ezenkívül a vonatszembélyzetből nyolcan súlyos sérüléseket szenvedtek.

Az esetről tudósítók a következőket táviratozza:

Tegnap éjjel 12 órakor indult el Fiuméből az 1069. számú tehervonat Károlyváros felé. A vonat 15 kocsi állott. Meja állomás előtt, a mely Fiumétől husz kilométernyire fekszik, két ökör volt a sínek között. Az ökrök közül az egyiket nem bírták leterelni, úgy, hogy a sebesen robogó vonat elgázolta. A hatalmas természetű állaton egy pár kocsi keresztül ment a középső kocsik közül azonban az egyik kisiklott.

A vonat a kisiklott kocsi miatt ily módon nagy késéssel érkezett be Mejára, ahol aztán egy hamis váltóállítás következtében neki ment az állomáson veszteglő 1094 számú tehervonatnak.

Az összeütközés rendkívül heves volt. Tizenkét vasuti kocsi a szó teljes értelmében darabokra tört. A fékezők a fékbódékból a sínek közé estek s mind a nyolcan súlyos sérüléseket szenvedtek.

A legszerencsétlenebbül *Halassy* István 38 éves vonatvezető járt. Az összeütközésnél ő is a kocsik közé esett s lábát, kezét összevisszatörte. A gyorsan előhívott orvosok a szerencsétlenül jártakat rögtön segélyben részesítették. *Halassy* István azonban reggelre meghalt belső sérülései következtében.

Az államvasutak igazgatósága és az ügyészség megindították a vizsgálatot, hogy a szerencsétlenségért ki felelős.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Erzsébet jótékony asztaltársaság szombaton este a Mirtl-féle vendéglőben rendezte heti értekezletét, melyre ez uton is meghívja a t. tagokat az elnökség.

Polónyi Géza búcsúja.

(Nyílt levél a hajdu-szoboszlóiakhoz.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 11.

Polónyi Géza volt Ugron-párti képviselő, tudvalevőleg megbukott régi kerületében Hajdu-Szoboszlón, s most keservének egy nyílt levélben ad kifejezést.

A levél szószerint így hangzik:

A folyó évi október hó 2-án kihirdetett képviselőválasztási eredmény után a felbajgatott szenvedélyek közepette nem rohantam le a bucsuzás köteleességét. Adós azonban — különösen a hála lerovásában — nem maradhatok s így ez uton rovom le tartozásomat.

Három öt éves tartamu országgyűlésen képviseltem a magyarság színe-javának, Hajduságnak a függetlenségi elvekhez hűségesen ragaszkodó népét. Soha meg nem szűnő hálámat és köszönetemet nyilvánítom az egész kerületnek irántam tanusított megtisztelő bizalmáért. Ez a három országgyűlés jelentőségteljes, sőt egyes részeiben történeti fontosságú eseményekben volt gazdag. Ez időszakba esett a véderő vita, *Tisza* Kálmán kormányának megbuktatása, a közigazgatás államosítása körüli harc, az egyházpolitikai reform, az Ausztriával való gazdasági kiegyezés és ezzel kapcsolatosan a Bánffy-kormány elleni élet-halálharc, a kormányelnöknek és rendszerének megbuktatása. Az igazságügyi téren való törvényhozásban kiemelkedő alkotások a sommás eljárásról szóló törvénytelenség elveinek diadala, a szübeliségi rendtartásról rendelkező törvénynek szentesítésével a nemzeti szempontból fontos jogegységnek biztosítása és az eskütszéki intézmény életbeléptetése.

Mindezen nagy kérdésekben igyekeztem tudásom fogyatékosát szorgalommal pótolni s a belém helyezett bizalomnak köteleességűdással megfelelni. Soha sem hiányoztam, mikor harcba, vagy munkába szólított a közérdek.

Hibát csak az nem követ el, a ki semmit sem dolgozik. Talán szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy sokat dolgoztam és így sokszor hibázhattam, de az elvűség ellen soha sem vétettem.

Ha végig tekintek az eredményeken, melyeknek elérésében csekély tehetségemhez mérten részem volt, úgy nemcsak nyugodt lelkiismerettel, de büszkén veszek bucsút azon képviselői állástól, a melyet az önök megtisztelő bizalmából mint kitartó munkás betöltöttem.

A bucsuzás perceiben, midőn annyi harc után pihenőre térek s midőn kegyeletes emlékek töltik el lelkemet, — szinte fáj, hogy a 15 évi ragaszkodásért szóló mély hálám és köszönetem mellett a panasz hangját is meg kell szólaltatnom.

Lesújtólag hatottak reám az önök szeméi előtt lefolyt üzemek és mély sajnálattal láttam, miként csökkent ellentámasztási képességben az a büszke magyar nép, melyet én törhetlennek hittem. De erről most nem panaszkodom.

Mélyen elszomorított azonban az a féktelen szenvedélyvel szított és fájdalom, termékeny talajra talált gyűlölet, mely római katolikus vallásom ellen az evang. reform. világi és egyházi vezetői részéről már huzamosabb idő óta és tervszerűleg hirdettetett. 15 évi képviselősködésem becsületos munkája, annak összes eredményeivel kevés volt arra, hogy a katolikus vallásom elleni igaztásnak sikerét csak mérsékelje is. Csak így eshetett meg, hogy a felekezeti rajongók, szövetkezve az egész kormánypárttal, azon *Kossuth*-zászló alatt győzték le pártunkat, melynek eddig velük szemben magam voltam védelmezője.

Figyelemreméltó okulás ez nekem, talán az lesz hitsorsosaimnak is. A megbuktatásom alkalmából megtartott szoboszlói hálaisten-tisztelet megnyithatja a szemét azoknak is, a kik nem látnak, de zsoldárait alig hallgatja meg az Ur. A választókerületben lakó választók többsége most is bizalmával ajándé-

kozott meg. A nádudvari egyhangú választás tette lehetővé, hogy a szomszéd kerületnek Szoboszlón is beirt választói, a kik velünk soha sem érintkeztek, mint elígért segédhaddak leszavazzák kerületi többségünket.

A kerületben lakó választók többségének bizalma és az a kapocs, mely a zászlóhoz kitartóan hű pártomhoz fűz, — feljogosít, talán kötelez is, hogy egy könyörgéssel bucsúzzam el önöktől:

Üzzék ki családi tűzhelyeikből a vallás elleni gyűlölségnek gonosz szellemét és térjenek vissza a felekezetek közötti türelmes-ségnek és egyenjoguságnak azon evangéliumához, melyhez minden elszenvedett bántalom és rágalom dacára hű maradok én.

Tartsanak meg szíves emlékezetükben, mint hálás tisztelőjüket, a ki most is arra kérem az eget urát, áldja meg jóságának bőségével a hajdu-szoboszlói választókerületnek magyar népét.

Polónyi Géza.

Látható a levélből, hogy *Polónyi* Géza fondorkodó ravaszágát bukása után is megőrizte. Míg ugyanis levelének egyik részében vallási türelmetlenségről panaszkodik, ennek tulajdonítván bukását, addig ugyancsak a levélben azal fenyegetődik, hogy az ő esete felnyitja majd hitsorsosainak szemét, és — bizonyára ide céloz *Polónyi* ur — katolikus kerületben nem választanak meg többé protestáns jelöltet, avagy még ennél is több: végleg kitör a protestáns-üldözés.

Nem tudjuk, okulnak-e *Polónyi* esetén hitsorsosai, de annyit tudunk, hogy Hajdu-Szoboszlón történeteknek a függetlenségi párt mindkét árnyalata egyaránt örül.

A király *Tisza* Kálmán bukásáról.

(Széll Kálmán jelentése a királynak.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 11.

Az ideai választások legkinosabb szenzációjáról: *Tisza* Kálmán nagyváradi bukásáról véleményt mondott most ő Felsege is. A király az elismerés legmelegebb szavaival emlékezett meg a magyar közélet e nagyérdemű vezéralakjáról és a maga részéről is kifejezést adott annak a rut hálátlanságnak, mely *Tisza* Kálmánt Nagyváradon érte.

A király szavából megérthetik nemcsak az ellenzéken, de a kormánypárt kebelében is egyesek, hogy *Tisza* Kálmán elestén nagyon korai volt még az öröm, mert egyrészt határozottan kívánja ő Felsege, hogy a szabadelvűpárt ősz generális megmaradjon továbbra is a politikai élet vezérhelyén, másrészt pedig *Széll* Kálmán miniszterelnök is olyan jelentést tett a királynak, hogy *Tiszát* mindenáron ráfogja bírni egy mandátum elfogadására.

A „Neuer Wiener Tagblatt“ budapesti levelezője a kormányhoz közelálló körökből a következő részleteket táviratozza *Széll* Kálmán miniszterelnök bécsi utazásáról:

Széll Kálmán miniszterelnök részletes jelentést tett tegnap a királynak a magyarországi választások eredményéről.

Az uralkodó örömét fejezte ki, hogy a választások az idén sokkal csendesebben és nyugodtabban folytak le, mint az elmúlt esztendőben.

A miniszterelnök megjegyezte itt, hogy ezuttal sokkal kevesebb emberélet pusztult el, mint a múlt választáson.

A király örvendetes tudomásul vette ezt, de sajnálatának adott kifejezést, hogy vérnek egyáltalában folyania kellett.

A miniszterelnök ezután a nagyváradi választásról és Tisza Kálmán váratlan bukásáról tett jelentést a királynak, ki erre a következőket mondotta:

— Tisza bukása nagyon sajnálatos dolog és pedig nemcsak azért, mert a magyar parlament nagyon megérezte Tisza Kálmán hiányát, hanem mert páratlan hálátlanság volna, ha ilyen nagyérdemű államférfiút elvonnának a politikától.

Szell Kálmán erre kijelentette, hogy ő és pártja mindent meg fog tenni, hogy Tiszát egy mandátum elfogadására rábírija.

Mire az uralkodó megjegyezte:

— Ez kívánatos is.

A miniszterelnök Budapestre érkezvén, előbb Tisza Kálmánt, majd a párt tagjait értesítette a király óhajáról.

Tisza nem tett ugyan még eddig semmiféle nyilatkozatot jövődjéről magatartására nézve, de a szabadelvű pártkörben úgy vélekednek, hogy a király kívánsága elől egy generálisnak nem szabad kitérnie.

A gróf Lónyay-pár válik.

(Ujabb regényes hír Stefániáról.)

— Az Aradi Közlöny tudóstóljától. —

Arad, október 11.

Bécsből feltűnést keltő és szinte hihetetlen hírt közöl egy előkelő s udvari dolgokban rendesen jól értesült forrás. Eszerint udvari körökben, mint bevégzett dolgot emlegetik Stefánia főhercegnő és gróf Lónyay Elemér elválását.

A szakítás már régebben megtörtént közöttük — mondja a hír — s a nyilvános elválást eddig csak bizonyos tekintetek miatt halasztották el. De az elválás azonnal megtörténik, mihelyt rá a kellő formát megtalálják.

Azt hiszik, hogy a gróf Lónyay-párnak az a terve, amely szerint állandó lakhelyét Angliába teszi át, ezzel a valószínű szándékkal függ össze, mert ott kevesebb feltűnéssel történhetik meg a tényleges elválás, ami az angol törvények szerint könnyebben is megy.

A szakítást hír szerint gróf Lónyay Elemér kezdeményezte.

Ugy szól a meglepő hír, a melyet a forrás megbízhatósága iránt való minden bízalmat, melletti is szinte hihetetlennek kell tartanunk.

Mindenki emlékszik még azokra a küzdelmekre, amelyeket a grófi pár vívott a társadalom és az udvari társaság előítélleteivel, s amelyekben végül is csak az az igazi szerelem győzedelmeskedhetett, amely előtt meghajolt maga a király is, beleegyezését adva a rendkívüli házassághoz.

Azóta semmi sem zavarta a házastársak boldogságát és semmi külső jel nem vall arra, hogy történt volna köztük sem valami, ami erre a súlyos lépésre készíthetné őket.

Sőt ellenkezőleg, ami hír életmódjukról kiszivárgott, mind azt mutatta, hogy a grófi pár zavartalan boldogságban él elvonultságában, amelyből nem is szándékozik kilépni.

A hír tehát méltán megdöbbenést fog keltetni mindenfelé, legkivált Magyarországon, hol gróf Lónyay Elemér és Stefánia főhercegnő házasságát lelkes örömmel fogadták.

HIREK.

Letartóztatott óvadéksikkasztó.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 11.

A budapesti rendőrség ma délelőtt letartóztatott egy veszedelmes óvadéksikkasztót. Pettő János a neve és a Kerepesi-ut 57. számú házban lakott.

A nyáron egy német napilapban hirdetést tett közzé, a melyben szentesi malmához malomintézőt keresett. A nagyhangú hirdetésben 125 forint havi fizetést, a gabona-eladásból 2 százalék és a liszt-eladásból 2 százalék jutalékos ígért. Ezzel szemben 6000 korona óvadékos kivánt.

Julius elején a hirdetésre jelentkezett nála König Gábor magánhivatalnok és felajánlotta 3036 koronáról szóló betéti könyvét biztosítéknak. Pettő ezt el is fogadta és megkötötték a szerződést. Julius 15-én König elfoglalta a szentesi malomnál az állást.

Itt azonban kellemetlen meglepetés érte. Megtudta, hogy a malomban már hónapok óta nem dolgoznak, a malom árverés alatt áll és nem is Pettőé, hanem az édes atyjáé. Erre feljött a fővárosba és követelte ez óvadékát Pettőtől.

Ekkor derült ki, hogy Pettő a 3036 koronát felvette a bankból. Rögtön feljelentést tett a főkapitányságon, de mire a detektívek kimentek Pettő Kerepesi-ut 57. szám alatti lakására, a szédelgő már megugrott.

Az óvadéksikkasztót ma Rákospalotán elfogták. Pettő eddig még két feljelentés érkezett, ugyancsak óvadéksikkasztásért.

Változás a hadosztályparancsnokságban.

A hivatalos lap közlése szerint a király lovag Catinelli Miksa táborszernagynak, trienti várparancsnoknak, saját kérelmére a nyugállományba helyezését elrendelte. Lovetto Károly altábornagyot, a 17. gyalog hadosztály parancsnokát, trienti várparancsnokká és drachenburgi Dragolovics Albert vezérőrnagyot, a cs. kir. 91. Landwehr gyalog dandár parancsnokát, a 17. gyalog hadosztály parancsnokává nevezte ki.

Berlin képviselőtestülete a német császári pár ellen. Tudvalevő, hogy a német császár és Berlin városa nem a legjobb viszonyban állnak egymással. Erre mutat az is, hogy Vilmos császár nem erősítette meg állásában az új berlini polgármestert, akit a képviselőtestület kétszer is megválasztott az állásra. A berlini képviselőtestület valóságos sztrájkot indított a császár ellen, melyet most már úgy látszik a császárné ellen is kiterjesztenek. Erre mutat legalább az a körülmény, hogy Berlin város képviselőtestülete egy titkos ülésben elhatározta, hogy a császárnét születésnapja alkalmából nem fogja üdvözölni. Berlin képviselőtestülete és a császárné közötti feszült viszony egyébként szintén nem mai kelte.

Máramaros-megye részvéte. Máramaros-megye alispánja: Lator Sándor ma átiratot intézett Arad városhoz, melyben részvétét fejezi ki Atzél Péternek, Arad volt főispánjának elhunytá iránt.

A demokrácia jegyében. Érdekes, jelentős hírt telefonál budapesti tudósítónk. A hír dr. Vázsonyi Vilmosmal áll kapcsolatban, akinek jövődjéről szereplése elé nagy érdeklődéssel néznek. E hír szerint Vázsonyi Vilmos dr. átvesszi a Pesti Napló szerkesztését, mely lap hatalmas multjánál fogva is hivatalos, hogy azok élén s azokkal küzdjön, kiknek hitük szerint a mo-

dern Magyarország ezernyi utvesztőiből csak a demokrácia jegyében találhat ki.

— Uj reménység az olasz királyi házbán. Milanóból táviratozzák: Heléna királyné tegnap egy küldöttség fogadásán hirtelen rosszul lett, de rövid idő múlva fölucodott rosszullétéből. Határozottan állítják, hogy a királyné áldott állapotban van.

— A felültetett biharmegyeiek. Bihar-vármegyei politikai körökben élénk diskusszió tárgyat képezí Tisza István grófnak egy köztudomásu sürgönye, a mely lehetetlenné tette azt, hogy a nagyszalontai szabadelvűpárt Várady Zsigmondot jelölje és felvegye a harcot Balogh László függetlenségi jelölt ellen. A szabadelvűpártnak Biharmeggyében történt bukásának okát sokan találgatják. Ezeknek megmagyarázhatná talán Tisza István gróf azt, hogy a mikor előbb a sarkadi, majd a nagyszalontai szabadelvűpárt Várady Zsigmond dr. akarta nagy lelkesedéssel jelölni, miért táviratozta Tisza István gróf ur Czeglédy Imrének, a nagyszalontai szabadelvűpárt vezérének azt, hogy Balogh László ellen nem kell szabadelvűpartit jelölni. E távirat folytán a jelölés el is maradt és Balogh László egyhangulag lett megválasztva. Mondják, hogy Tisza István grófnak ez a távirata egy, a biharmegyei 48-asokkal kötött paktum eredménye volt. Úgy látszik és a bukások szomoruan bizonyítják, hogy ezt a paktumot balekmódra és a saját kárunkra csak a szabadelvűek tartották meg.

— Némethy repülőgépről. Lilienbachi Lill Károly főhadnagy egyik előkelő bécsi napilapban hosszú leírást közöl az eddigi repülő gépekről, a melyek ugyan még nincsenek tökéletesítve, de idővel tökéletesek lehetnek. A leírásban a feltalálók között szerepel egy Némethy nevű magyar ember is New-York lakhelyiél s közli a gép teljes leírását is. A cikkben természetesen egy kis tévedés van, miután Némethy tudvalevőleg az aradi szalmapapirgyár igazgatója, s itt lakik városunkban. A repülő gép leírását immár hónapok előtt részletesen közzétük.

— A budapesti hitves-gyilkos. Budapestről jelentik: A rózsá-utcai családi dráma hőseit, Sebők Ferenc szerelőmunkást ma délelőtt hallgatta ki Tóth János rendőrfogalmazó, a bűnügyi osztály referense. A gyilkos férj nem igen mutat megbánást és azzal védekezik, hogy önkívületi állapotban követte el szörnyű tettét. Nagyon féltette a feleségét. A tegnapi járásbíróági tárgyaláson észrevette, hogy felesége, Novák Mari összenevetett volt főnökével Kiss Gézával és intett is neki. Ez bosszította fel. Otthon szemrehányásokat tett az asszonynak, aki félvállról felelgetett vissza. Erre kirántotta a zsebkését s teljesen önkívületi állapotban vágdosta össze. Sebők féltékeny természetű, ideges ember volt. Két évvel ezelőtt is már megakarta ölni az asszonyt. Akkor azzal gyanúsította, hogy Helfer Ignác asztalossal folytat bűnös viszonyt. A házbeliek azonban igen tisztességes, derék asszonynak ismerték Sebőkét, aki nagyon szerette a férjét. Sebők féltékenysége tehát nem volt egyéb, mint egy beteges agy képzelődése. Sebők viselkedése különbeni s félőrrült emberre vall. A hitvesgyilkost valószínűleg csak hónapok kísérik át az ügyészséghez.

— Beküldetett. Igen tisztelt szerkesztő Ur! Bécses lapjának mai számában „Zuhany” cím alatt arról van szó, hogy a tisztviselőknak az előléptetés iránt keltett reményeik hiának bizonyultak s az ígéretek inkább csak mézes madzag voltak. Nehogy tulszigoruaak legyünk

az egész kormány szűkmarkusága miatt, sietek Önt értesíteni, hogy a vasuti tisztviselők iránt a saját miniszteriuma sokkal előzékenyebb és liberálisabb volt és a várt fizetésjavítást legalább parciális előléptetések alakjában megadta. Ugyanis, mint hiteles forrásból értesülök, áthelyeztetett a kislaki állomásfőnök Nagylakra, a félegyházi Kétegyházára, továbbá a barátfalvi Apátfalvára, az apátfalvi Püspökladányra, a püspökladányi Érsekújvárra, az érsekújvári Párára, végül a pápai Menyházára. Ennyit a méltányosság és igazság érdekében. *Egy vasutas.*

— **Megszökött szerelmes pár.** Előkelő bécsi körökben nagy feltűnést kelt egy szerelmes pár szökése. *Renthausen* János magánzó és *Walloch* Klára, a „Wenedig in Wien” című mulatóhely táncosnője a szerelmes pár, kiknek eltűnése a fiatal ember előkelő származása folytán kelt Magyarországon is nagy feltűnést. *Renthauser* titkára volt *Haas* bárónak, állását azonban egy évvel ezelőtt elhagyta, akkor kötött ismeretséget a szép táncosnővel, kivel viszonya ma is tart. A megszökött pár sok adóságot hagyott hátra. *Renthauser*, ki Bécsnek igen előkelő köreiben forgott, fia egy magyarországi nagy uradalom jószágkormányzójának.

— **A zárda mulat.** Németújvárott győzött a néppárt és a diadalöröm természetesen az ottani szeptember-ferenczrendi zárdában volt a legnagyobb. A gömbölyűképző paterek azonban nem érték be ezuttal a hálaadó „Tudum”-mal, hanem úgy gondolták, hogy ilyen örömnapot másképpen is illendő emlékeztetessé tenni. Ebéd után tehát berendelték a zárda udvarára a községbeli rezes bandát, fokozott ambícióval fujta lelki atyáknak a vidám és hallgató nótákat vegyesen. A kerítésen kívül rekedt nép pedig irigykedve hallgatta a parázs muri vidám zaját és elmerenghetett rajta, hogy voltaképpen miért örül profán dolgoktól távol álló zárda annak, ha néppárt győzedelmeskedett.

— **Hideg van.** Nem hazudtolta meg a természet a meteorológiai intézet jelentéseit. Beállt az őszi, a zord, a szeles, esős őszi. Hűvös, csipős szél, borús fellegek, hideg eső szállt le a városra. A még nemrégien verőfényesen sütő nap nem tud utat törni sugarainak, a vastag felhőtakarón keresztül. Arad város külső képén is meglátszik, hogy elmúlt már a vénasszonyok nyara is. Elűntek a könnyű nyári ruhák, felöltöbent, sőt télikabátban jár az emberiség. A kávéházak, vendéglők kertjei is elvonultak téli pihenőre. Szóval morózus, kellemetlen idő van, a kályhában pedig vigan ropog a tűz, pedig még csak október közepén sem tartunk.

— **Életmentő utkaparó.** Besztercebányán egy utkaparó lélekjelenléte és bátor önfeláldozása 12 gyermek életét mentette meg. Tegnap ugyanis, éppen egy sereg iskolás gyermek haladt az országúton az iskolából haza felé, a midőn egy uri fogat megvadult lovai rohantak kifelé a városból. Már-már a gyermekekhez értek a száguldo lovak, a midőn az ut szélén foglaltoskodó *Babula* György utkaparó, látva a gyermekeket fenyegető veszélyt, a megvadult lovak elé vette magát. A lovakat tényleg feltartóztatta és ezzel 12 gyermek életét mentette meg, de ő maga oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy alig van remény felgyógyulásához.

— **A választási törvény kijátszása.** Fehértéplomról írják lapunknak: Jogászörökben élénken tárgyalták *Pescha* Miklós dr. fehértéplomi kir. törvényszéki bíró esetét. *Pescha* az országgyűlési képviselőválasztás alkalmával mint képviselőjelölt felszítani igyekezett a szerb nemzetiségű választók szenvedélyét és gyűlöletét a magyarság ellen, ez nem tartozik szorosán a tárgyhoz. De ide tartozik az, hogy mivel a törvényszéki bírák nem választhatók meg azon választókerületben, amelynek területére hatáskörük kiterjed, *Pescha* dr. lemondott

a törvényszéki bírói állásáról. Lemondott csak az utolsó órában, egy nappal a választás előtt, október hó 1-én jelentette be. *Pescha* a képviselőválasztás alkalmával, dacára pártja mértékellen agitációinak, kisebbségben marad, vagyis megbukott. Erre dr. *Pescha* október 3-án, vagyis a választást követő napon visszavonta lemondását, melynek elfogadása fölött az igazságügy-miniszter, az idő rövidsége miatt, még nem határozhatott. *Pescha* és pártja biznak abban, hogy *Pescha* megmaradhat törvényszéki bírói hivatalában. Jogászörökben azt hiszik azonban, hogy az igazságügy-miniszter aligha adja kezét a választási törvény ily kijátszásához.

— **Befutott a vagyonával.** Az ungvármegyei Ördarna községben szomorú sors érte *Klein* Ármin bérlőt. A nyáron kóbor cigányok jártak Ördarna vidékén. *Klein* féltette tőlük a megtakarított pénzét, ezeröttszáznegyven koronát, és a kályhájába rejtette el. Most, hogy az időjárás hirtelen zordra fordult, *Klein* felesége tüzet rakott a kályhában; javában lobogott már a tűz, amikor *Klein*nek eszébe jutott az elrejtett pénze. A kályhához rohant és kikapta az égő zsarátnokot, de már későn: a bankók mind hamuvá égtek. *Klein* a drága hamvakkal *Kassára* utazott, hogy az Osztrák-Magyar Bank odaváló fiókjánál pénzéhez jusson.

— **Hagyomány a nőegyletnek.** Az Aradi polgári jótékony nőegylet vagyona ujabban egy nemeslelkű nő hagyományával gyarapodott. — A nemrégiben elköltözött *Róth* Julia aradi lakosnő végrendeletében a nőegyletről is megemlékezett s annak 100 korona hagyományt juttatott. Az aradi izraelita hitközség előjárósága, mint a végrendelet végrehajtója, sietett az emberbaráti végakaratra eléget tenni s a hagyományt a nőegylet elnökségéhez juttatta.

— **A kifizetetlen banket-számla.** Egy vásárhelyi újságból vesszük ezt az érdekes közleményt: Akármilyen szegényteljes is a dolog, kénytelenek vagyunk a nyilvánosság előtt foglalkozni. Arról a banketről van szó, melyet a város rendezett a főispáni beiktatás alkalmával. Rendezte pedig akként, hogy a banketre maga a tanács hívta meg a vendégeket; ő gyűjtötte az aláírásokat, ő rendelte meg *Kiss* Lajos vendéglősnél az ebédet, ő határozta meg a terítékek számát és végül, a tanács állított az ebédülő egyik sarkába egy tisztviselőt, aki a banketen részt vett közönségtől beszédre a terítékek meghatározott árát. A vendéglősnek tehát az volt az egyedüli kötelessége, hogy az ebédet kiszolgálja, aminek eleget is tett. Amde mikor fizetésre került a sor, a tanács nem fizette ki az összes megrendelt terítéket számát, hanem 140 koronával adós maradt, azzal érvelvén, hogy a vendégek egyrésze nem fizetett, hajtsa be tehát a követelését ezeken a vendéglős.

— **Holttest a pincében.** Budapestről jelentik: A király-utca 6. számú ház pincéjében tegnap este egy cseléd egy férfi holttestre bukkant. Rémülten futott fel az udvarra és segítségkiáltásaival összelármázta a házat. Csakhamar az egész király-utcában elterjedt a rejtélyes lelet híre és nagy tömeg gyűlt össze a ház előtt. A rendőrséget is értesítették az esetről s az ügyeletes tisztviselő kiment a helyszínére a rendőrorvossal. Ekkor derült ki, hogy a pincében talált halott *Polafcsék* András viceházmester. A rendőrorvos megvizsgálta a halottat s konstataulta, hogy részegség közben szívszélhűdés ölte meg. A holttestet beszállították a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **Bokréta a mamának.** Azért van élet a lombhullás korszakában, mert ilyenkor is történik még sok olyan apró kellemetes esemény, amiről szeretettel beszél el a kávéházlakásos ember. Jelenleg egy kékszemű, fekete bajuszos fiatal emberről szól a rege, aki a hűvös idő dacára is melegebb érzelmekkel viseltetik a színtársulat egyik szépe iránt. Ezt az ábrándos hődotlatot, amelyet azonban legalább ezidőszerint — csak a távolból küld a kékszemű ifjú a kis színpadi szépség felé, le is akarta valami külső jellel róni, hogy látható formába

öntse szívének titkos érzelmeit. . . . Helyettem kis virág, tégy vallomást. . . . gondolta magában s hogy szavaimat el ne vőtsem, mint a modern regényírók mondják, beugrania egy virágos boltba s hatalmas bokrétát rendelni, pillanatnak műve volt. A virágot aztán rábízta a hivataloszállóra, ki arról híres, hogy sok másához hasonlóan nem ő fedezte fel a puska-porot. Lelkére kötötte, hogy kutassa fel, ha kell, hát detektívekkel is a kis színpadi szépség lakását s juttassa kezeihez szíve szerelmi monológjának interpretálóját. Az iroda Cerberusa neki is indult a felfedező utnak s bejárta a fővárost, anélkül, hogy ráakadt volna a kis gerlefészekre. Akkor aztán így okoskodott:

— Ha nincs a város egyik felében, a másikban sem találom fel, — én biz nem keresem tovább.

Miután megdicsérte még önmagát kitűnőnek kvalifikált logikájáért, vitte a virágot vissza. A fiatal embert azonban már nem találta a hivatalban, azért hazafelé tartott a lakására. Ott szemközt találta magát az édes mamával, kinek így adta fel a szót:

— Kerestem mindenfelé az izé, teátrumos kis-asszonyt, de nem találtam meg. Tessék kérem megmondani a fiatal urnak, hogy ne haragudjék, de nem tudja senki, merre lakik.

Az édes mama eleintén nagyot nézett, hogy az ő szende fiacskája, akiről azt a véleményét táplálta, hogy háromig se tud olvasni, ilyen idylli kalandokba bocsátkozik, majd csak annyit mondott, hogy elintézi a dolgot. Délben hazajött az ifjú s az édesmamája a kézcsók után megcirógatta az arcát.

— Edes fiacskám, köszönöm a figyelmedet. Nincs ugyan nevemnapja, de azért mégis jól esett, hogy rám is gondolsz néha. Hiába csak ritka az olyan derék gyerek, aki gyöngéd hódolattal viseltetik az édes anyja iránt s nem szaladgál a színésznök után, mint a többi. . . .

. . . . A folytatását képzelje el mindenki úgy, amint tetszik.

— **Fűszerkereskedők a hetipiacokon.** A kereskedelemügyi miniszter a napokban egy rendeletet adott ki, melyben korlátozza a fűszer-és gyarmatarúknak a hetipiacokon való árusítását. Kimondja ugyanis a miniszter, hogy a jövőben fűszer és gyarmatarúkat csak helyi iparigazolvánnyal bíró kereskedők árusíthatnak. Ez a rendelkezés azonban természetesen nem vonatkozik az országos vásárookra.

— **Öngyilkosság az „untauglich” miatt.** *Erdei* Mihály makói parasztleány nem vált be katonának és ezért a szeretője is elhagyta. Most hogy pajtásai bevonultak, erőt vett rajta az elkeseredés. Elkísérték őket a kis-mombori vasuti állomáshoz, búcsút vett tőlük s azután visszajövet az uton fűbelötte magát. Holttestét a csendőrök találták meg.

— **Újabb adakezések az aradi Kossuth-szoborra.** Az aradi kereskedők ivén az aradi Kossuth-szobor alapja javára a következő adományok gyűltek be: Lövy Armin 3-80 kor., Weisz és Rosenberg 5 kor., Deutsch Testvérek 4 kor., Rothstein Mór 17-75 kor., Relsinger Zsigmond 8 kor., Pöhm és Gedeon 4-02 kor., Spitzer Jakab 6 kor., Illics Testvérek 8 kor., Daimel Lajos 5-40 kor., Zeiner Ignác 2 kor., Westmann Zsigmond 2 kor., Pollák Ignác 4-80 kor., Ladányi László 1 kor., Kosztka Emil 5 kor., Schmarda Márton 2-80 kor., Egry L. és társa 2 kor., Weigl Adolf és tsa 3 kor., Erber és Fleischman 31 kor., Frisman József 4-70 kor., Márac S. és fia 10 kor., Angel Mátyás 3 kor., Rosenblüh H. és tsa 2 kor., Kuttin Gyula 5 kor., Brunner Béla 12-20 kor., Lengyel Testvérek 26-50 kor., Buchsbaum és tsa 10 korona, Hoffmann Sándor 19 kor., Glück Dezső 32 kor., Kell Manó 4 kor., Ernyei Gyula 2 kor., Éles Armin 6 kor., Dick Samu 3 kor., Fejér Gyula 5 kor., Mukát Miksa 7-60 kor., ifj. Kopetkó Károly 12 kor., Deutsch Izidor 2 kor., Ekstein Ferenc 1-40 kor., Czipész szövetség 4 kor., Ascher Mór 1-40 kor., Eiser N. 2 kor., Dvorcsák N. 8-20 kor., Ingusz J. 3-70 kor., Kosminsky L. 2 kor., Börszövetkezet 1 kor., Reich E. 2-60 kor., Löwenstein Róza 15 kor., Olariu Jusztin

2 kor., Egartner F. 20 fill., Bauer Gyula 1-20 kor., Kohn József 4 korona, ifj. Szójka János 2-50 kor., Jakabffy István és társa 2-40 korona, Vojtek és Weisz 2-20 kor., Geller Izidor 2 kor., Nádler Lajos 1 kor., Bellák Mór 8-40 korona, Wechsler József 5 kor., Bloch H. 14 korona, Keppich Zsigmond 1 korona, Kilényi H. 6 kor., Kerpel Izsó 1 kor., Graller J. 1 kor., Guttmann és Berger 10 kor., Ruzsonyi Endre 40 korona, Krisztiánics J. 1 kor., Szauer Adolf 40 fill., Dürr Gusztáv 1 kor., Baumann Benedek 1 kor., Kohn Izidor 1 kor., Riesz Mátya 4-20 korona, Weisz Mór és fiai 5 k., Cziegelbrier és Berta 3-60 kor., Cziráky A. 7 k., Belgráder K. és tsa 2 kor., Steinitzer N. 2 kor., Meer Mór és fiai 1 kor., Moskovitz Izidor 36 kor., Rosmanith Albert 2 kor. 60 fillér, Hnyady és Ferdinánd 2 kor., Reingruber M. 2 kor. 20 fillér. Guttmann Samu 2 kor., Löwy Dávid és fia 3 kor., Kohn Mór 3 kor., Müncz I. 4 kor., Róth Testvérek 19 kor., Schaffer Henrik 4 kor.

— „Herr Putzi“ és társai. A mi füstösképi aradi cigányaink sem álmolták, hogy ha valaha külföldre mennek, nem hitték volna, hogy oly megtiszteltetésben lesz részük, mint a milyenben részesültek. Nincs is büszkébb cigánybanda most a cigány soron, mint Nagy Károlyé. Büszkén mutatják még a vályogvetőnek is, — a ki pedig nem ért az íráshoz, mert nagyot hall, — az „Egerer Zeitung“-ot, a melyben róluk olyan dicsőhumnusz van, mint akár Kubelikről. A lap egyenként sorolja fel a banda tagjainak művészi képességét s hozzá úgy megurazza őket, mintha mindmegannyi magyar mágnás volna. A többek között így ír: Putzi ur a klarinétot fujja, tele tüdővel, szinte lélegzet nélkül csalja ki a művészi futamokat az egyszerű fahangszerből, Nagy Gyuri ur a pedálos cimbalmot kezeli, a lágy dallamos hangok könyeket csalnak ki a hallgató szeméből. Kozák ur virtuóz a csellón. Es így tovább egész művészi kritikát ír a lap a „Puszták fiairól“, mint ahogy a mi cigányainkat nevezi. A lap persze nem tudja azt, hogy „Putzi ur“ csak úgy született a pusztán, mint ahogy az „Egerer Zeitung“ világismerete szerint a magyar „tschikos“ az elébe kerülő idegenből „kolásch“-t szokott csinálni.

— Eletunt leány. Börzsey Mari 16 éves cselédeleány az éjszaka leugrott Budapesten a váci-körút 28. számú ház negyedik emeletéről. Valóságga összezuzta magát. A mentők az első segély után a Rókusba szállították, ahol most haladoklik.

— Jelenet a vasufon. A választások zürzavarában, egy szabadelpárti és egy ellenzéki főkortes találkozik a budapest-aradi vonalon. A találkozás öröme bevonulnak az étkező-kocsiba s ott jóféle pezsgő mellett a következő párbeszéd fejlődik ki közöttük:

Egyik: . . . errefelé jártam, a hazatokban. De már kimerültem, mert nagyon sokat kellett dikcióznom. A nép folyton engem akart hallgatni . . .

Másik: Es mos hová mégysz?

Egyik: Fölzaladok a szabadelpv pártba s jelentést teszek Fricinek.

Másik (naivan): Melyik Fricinek?

Egyik: Podmaniczknak.

Másik: Aha!

Egyik: Azután Kálmánnal is van egy kis elnézni valóm, meg a Gyulával. Mondtam is nekik a multkor: Fricim, ha ti azt hiszitek, hogy ez így jól van, nagyon csalódtok. Majd lemegyek én X-be s megmutatom, hogy nem lehet a kormánypárttal packázni. Hát te, még mindig olyan vad ellenzéki vagy?

Másik: Már csak ebben születtem, oszt' nehéz a véren változtatni.

Egyik: Hová mégé tulajdonképpen?

Másik: Budapestre is, Bécsbe is. Felhalmozódtak a pártügyek, beszélmem kell Ferivel.

Egyik (hasonló naivitással): Melyik Ferivel.

Másik: Hát a Kossuthal.

Egyik: Ahá.

Másik: Aztán elnézek Bécsbe is egy kicsit. Józsi éppen otthon van. Tudod, a multkor kissé megneheztelt, mert nem látogattam meg a dunántuli hadgyakorlatokon. (Az Egyik képe egyre jobban nyulik.)

Egyik: Meddig maradsz Bécsben?

Másik: Sok időm nincs, mert még le kell szaladnom Leohoz is Romába, hogy megnézzem, vajjon komoly beteg-e?

— Bigamia. A makói vármegyháznál hosszabb ideig volt irnok Sas István, a kit a szegeci törvénytörvények a minap bigamia miatt 9 havi börtönre ítéltek. Tizenöt év előtt hágasságot kötött Cs. Juliskával, egy szép fiatal makói lánnyal, de a feleségét később elhagyta és bár a házassága még érvényben volt, új házasságra lépett M. Mária gyulai uri leánnyal. Az elhagyott feleség tudomást szerzett a dolgról, hűlen férjét feljelentette s a törvénytörvények a második házasságot megsemmisítette és Sas Istvánt elítélte.

— Közapor egy vonat ellen. Az este éretlen suhancok Vojtek állomás előtt közaporrall megtámadták a buziási vonatot és több utast megsebeztek. A többek között egy kődarab fején találta dr. Bayersdorf Emil soósi nagybirtokost, ki a nagy vérvesztés következtében eszméletét vesztette. A csendőrség a tettesek kézrekerítésére széles körben megindította a nyomozást.

— Ujtás! Honisch L. István cs. és kir. főher. udvari fényképész művészeti académiai tag műtermében Szabadság-tér 16., (Dománypalota.) Telefon 358. Minden vásár- és ünnepnapon eszközölt felvételekről 6 drb. vizit fénykép 4 korona, 6 drb. kabinet fénykép 10 korona. A kabinet kép lehet: menyasszonyi, családi vagy bármilyen csoport felvételtől is. Művészes és pontos kivitel szigoruan be lesz tartva. A n. é. közönség szives figyelmét felhívjuk ezen ujtásra.

— T. üzletfeleink szives tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

A megtámadott mandátumok.

(A választás érvénytelenítése.)

Arad, október 11.

Alig végződtek még be az országos választások és már is több felől jelentik, hogy egyesek mandátumát kérvénnyel fogják megtámadni. A közérdeklődés tárgya tehát most az, hogy kik veszik igénybe a kir. Kuria segítségét, mikép fog ez megtörténni, mi lesz a kérvények további sorsa s a megindítandó eljárás eredménye.

Előleges tájékoztatóul röviden összefoglaljuk itt a kuriai bíráskodásról szóló törvény ama rendelkezéseit, a melyek a választások érvénytelenítése iránt megindítandó eljárást szabályozzák.

A kérvény beadása.

Kik adhatják be s mennyi idő alatt kell beadni a kérvényt?

A választás érvénytelenítését legalább 10 oly választónak kell kérni, a kik az illető választókerület érvényes választói névjegyzékében föl vannak véve, kivéve azokat, a kik a kérdéses választásnál hivatalosan közreműködtek, a kik a képviselőre szavaztak, vagy ennek pártja részéről ajánló vagy bizalmi férfiak voltak. A kérvényezőnek választói minőségét a névjegyzék hiteles kivonatával, személyazonosságát községi vagy közjegyzői tanusítvánnyal kell igazolni.

A kérvényezők csak meghatalmazott által járhatnak el. Meghatalmazott az ország minden nagykoru polgára lehet (tehát nem csupán ügyvéd), országgyűlési képviselők kizárásával.

A kérvényt a választást követő 30 nap alatt kell beadni a kir. Kurianál, és pedig 3000 korona eljárási költségnek a budapesti m. kir. állampénztárnál való előleges letétele mellett, minek megtörténte a kérvényen igazolandó.

A kérvény tartalma és kellekei.

A kérvényben meg kell jelölni az érvénytelenségi okot és ama tényeket, a melyek alapján a választás érvénytelenítését kérik; továbbá elő kell adni a tények és az érvénytelenségi ok bizonyítására szolgáló adatokat. A kérvény nemcsak az ellen intézhető, a kinek v lasztása érvénytelenítendő, hanem a választásban hivatalosan közreműködő személyek ellen is, ha érvénytelenségi ok gyanánt ezek cselekvése is föl van hozva. A kérvényt ily esetben annyi példányban kell benyújtani, hogy ne csak a bíróságnak és a képviselőháznak, hanem mindazoknak is jusson egy-egy példány, a kik ellen intézve van. Az első példányt kötelesek a kérvényezőök bíróságnak vagy közjegyzőileg hitelesített sajátkezű aláírásaikkal vagy kézjegyeikkel ellátni. E példányhoz kell az eredeti vagy hitelesített másolatban kiállított okiratokat is csatolni, valamint ebben, vagy az ehhez csatolt külön meghatalmazásban kell Budapesten lakó meghatalmazottat is megnevezni.

A kérvény és az okiratok az állam nyelvén szerkesztendők; az idegen nyelvű okiratok pedig hiteles fordításban csatolandók.

A mennyiben a kérvényezők valamely relatív érvénytelenségi okot hoznak föl, annak bírói megállapítását is kérhetik, hogy a választáskor nem a képviselő, hanem egy másik jelölt nyerte el a szavazatok általános többségét.

A kérvény visszautasítása.

A Kuria érdemleges intézkedés nélkül visszautasítja a kérvényt a következő esetekben:

- a) ha azt eikésve (30 napon túl) adták be;
- b) ha azt oly egyének adták be, a kik erre a törvény szerint nincsenek jogosítva;
- c) ha benne az érvénytelenségi ok nem a 3. §. valamelyik pontjára való hivatkozással lett megjelölve;
- d) ha nincs az állam nyelvén szerkesztve és ha az első példány nincs ellátva a kérvényezőök hitelesített aláírásával vagy kézjegyével;
- e) ha a kérvényezők 3000 koronát előlegelesen le nem tettek.

A Kuria csak egyhangu határozattal utasíthatja vissza a kérvényét s erről a képviselőházat értesíti.

Ha a kérvény más tekintetben hiányos: azt záros határidő alatt leendő pótlás végett visszaadják a kérvényezőöknek; s ha ezek elmulasztják a határidőt: a kérvény hivatalból visszautasíttatik.

A választás védelme.

A mennyiben a Kuria vissza nem utasítja a kérvényt, következik az érdemleges eljárás, a melynek során alkalom nyílik a kérvénnyel megtámadott választás védelmére.

A megtámadott választás törvénytörvényességét nem csupán azok védhetik, a kik ellen a kérvény intézve van (a képviselő és a hivatalos személyek), hanem maguk az illető kerület választói is. A kik ellen a kérvény intézve van: az eljárás bármely szakában személyesen vagy meghatalmazott által járhatnak el; ha azonban a kerület választói közül többen lépnek föl a választás védői gyanánt; ezek jogukat csak közös meghatalmazottjuk által gyakorolhatják.

A bírói határozatok s a felek közt eszközöndő értesítések elfogadására mindegyik félnek Budapesten kell meghatalmazottat kijelölnie. Ennek elmulasztása esetén a bírói határozat kézbesítését a bíróságnál leendő kifüggesztése pótolja, az értesítés pedig megtörténnék tekintetik.

Oly esetben, midőn a felek meghatalmazottat nevezni tartoznak: e kötelesség elmulasztása azt a következményt vonja maga után, mintha az illető a tárgyaláson meg nem jelent volna.

A választás védőinek jogukban áll ellenkérvényt beadni, ha a kérvény valamely relatív érvénytelenségi okra van alapítva. Ez esetben a választás védője kifogásként mind azt

MEGHIVÓ!

Az „Aradi polgári takarékpénztár részvénytársaság
felszámolás alatt”

1901. évi október hó 27-ik napján délelőtt 9 és fél óraker
az „Aradi kereskedők köre” Szabadság-tér 7-ik szám alatt lévő helyiségében

K Ö Z G Y Ü L L É S T

tart,

melyre a részvényesek oly figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy részvényeiket az alapszabályok 19. §-a értelmében, 1901. október 24-ig bezárólag a társaság pénztáránál (Arad, Templom-utcza Minorita-palota I. emelet) téteményezzék le.

Tárgysorozat:

1. A felszámoló bizottság jelentése.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. Felhatalmazás ingatlanok eladására.
4. Szathmáry Mihály és részvényes társai indítványának tárgyalása.
5. Felügyelő bizottság választása.

Kelt Aradon, 1901. október 9-én.

A felszámoló bizottság.

„Szönyegűház” megnyílt.

„Szönyegűház” megnyílt.

„Szönyegűház” megnyílt.

„Szönyegűház” megnyílt.

„Szönyegűház” megnyílt.

Arad, Neuman-palota

„Hungária” kávéház mellett.